De Thoolse Floraroute

- ontdek natuur én geschiedenis

Laat je inspireren op **www.eilandtholen.nl**

Meer info over de Floraroute













Natuurvereniging Tholen

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Tholen
Zo dichtbij is Zeeland

Leeswijzer - De Thoolse Floraroute

Deze brochure laat je kennismaken met de acht kerngebieden van de Thoolse Floraroute en biedt drie soorten informatie om de route te beleven.

1. Routebeschrijving
Per kerngebied lees je hoe de wandelroute loopt. Je startpunt, richtingpijlen, keuzemomenten en verbindingen tussen de gebieden staan duidelijk aangegeven.

2. Cultuurhistorie
Elk gebied vertelt zijn eigen verhaal. Je ontdekt hoe Tholen door de eeuwen heen werd gevormd: van oude polders en vestingmuren tot oesterputten, schansen en modern landschap.

3. Natuurwaarden
Hier lees je welke bijzondere planten, dieren en landschappen onderweg te zien zijn. Denk aan orchideeën, zeldzame vlinders, vogels van open water en bos, en verrassende planten op dijken, schorren en stadswallen.

Achter in de brochure vind je bovendien een overzicht van rode lijstsoorten die per gebied zijn aangetroffen.
Gebruik deze leeswijzer om snel te vinden wat je zoekt:
- Voor wandelaars: volg de routebeschrijvingen
- Voor historisch geïnteresseerden: duik in de cultuurhistorie
- Voor natuurliefhebbers: kijk bij de natuurwaarden

Thoolse Floraroute
– ontdek natuur én geschiedenis

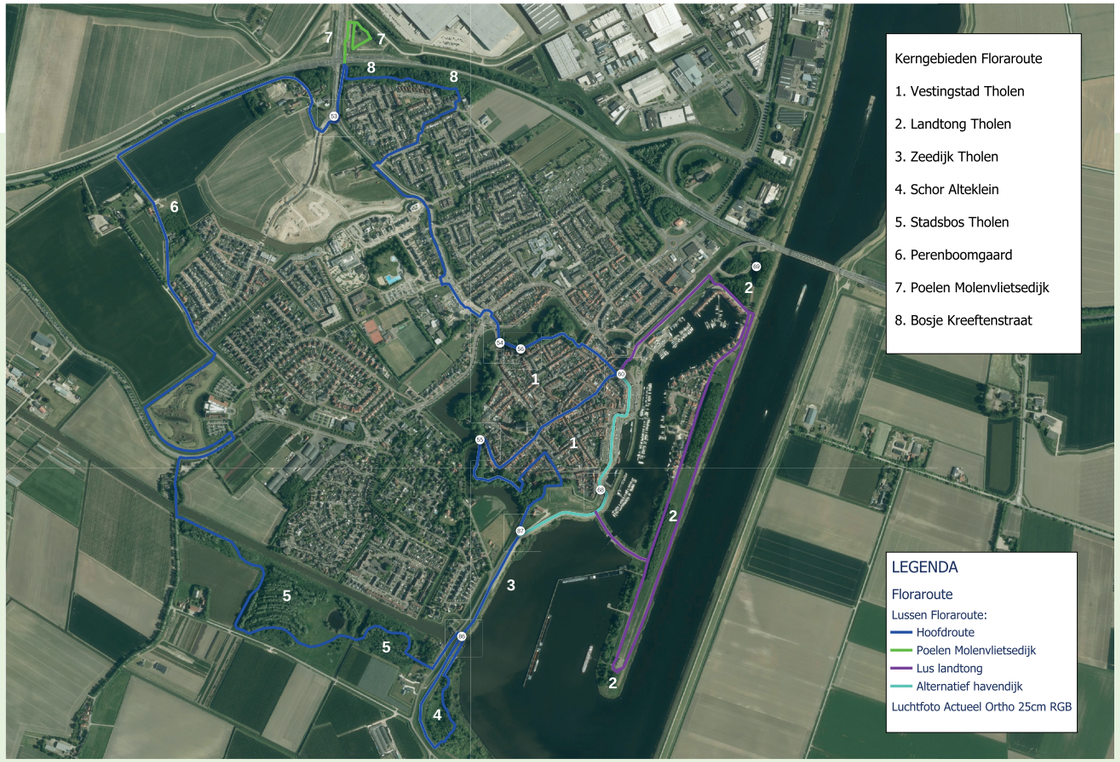
Welkom op de Thoolse Floraroute, een afwisselende wandelroute die acht bijzondere groene plekken in en rond Tholen met elkaar verbindt. Tijdens deze tocht maak je kennis met bloemrijke graslanden, oude dijken, stille bosjes, natte natuur en historisch erfgoed.
De route voert je langs plekken waar zeldzame planten, bijzondere insecten, vlinders, vogels en zelfs orchideeën voorkomen. Je wandelt door bloemrijke graslanden op de Landtong, over eeuwenoude dijken, langs het rustige Schor Alteklein, door het jonge Stadsbos en langs poelen en oude perenboomgaard weer terug richting de stad.
Onderweg zie je hoe natuur en cultuur hier al eeuwenlang hand in hand gaan: van oude vestingwallen tot nieuwe natuurgebieden die volop in ontwikkeling zijn.
De Floraroute is geschikt voor jong en oud. Neem de tijd, kijk om je heen en laat je verrassen door wat er groeit, bloeit en leeft—vaak dichterbij dan je denkt.
Maar... Niet alles bloeit of vliegt tegelijk
Veel soorten zijn maar een deel van het jaar zichtbaar. Orchideeën bloeien in de (voor)zomer, vlinders fladderen vooral op warme dagen en sommige vogels laten zich alleen in het voorjaar horen. Kom je iets niet tegen? Geen zorgen — misschien zie je bij je volgende bezoek juist weer íets heel anders.

Voor meer informatie over de Floraroute, scan deze QR-code.

De Thoolse Floraroute is een afwisselende wandelroute van ongeveer 15 kilometer, ideaal om samen te genieten van natuur, rust en verrassende uitzichten. Speciaal voor kinderen is er een speelse kinderroute, zodat ook zij op ontdekkingstocht kunnen.

Je hoeft de route niet in één keer te lopen: **je kunt ook één of meerdere delen van de Floraroute wandelen,** afhankelijk van de afstand en tijd die je wilt besteden. De kinderroute is ongeveer **3,5 kilometer** lang. Sommige delen van de route zijn rolstoeltoegankelijk.
De route start en eindigt bij het **HUB vervoersknooppunt** aan de Molenvlietsedijk in Tholen, ter hoogte van Vliethof. Hier zijn parkeermogelijkheden aanwezig.

Veel wandelplezier!



Kerngebied 1 - Vestingstad Tholen

Routebeschrijving

Loop vanaf HUB vervoersknooppunt richting centrum over de Molenvlietsedijk, rotonde oversteken naar de Molenvlietsestraat, over de brug bij Knooppuntpaal 54 linksaf, naar de stadswal. Ga via de stadswallen -langs het Oorlogsmonument- tot aan de Vossemeersepoort. Bij de Vossemeersepoort schuinlinks oversteken naar de Kruittorenstraat. Volg de Kruittorenstraat.

Bij kruising met de Eendrachtsweg rechtsaf slaan. Volg de Eendrachtsweg. Loop via de Botermarkt rechtdoor naar de Kerkstraat, langs de Gasthuiskapel. Steek De Markt over naar de Oudelandsestraat. Volg de Oudelandsestraat met de haakse bocht naar rechts. Sla bij Knooppuntpaal 55 linksaf en neem het asfaltpad. Volg dit pad tot het golvende bruggetje bij de speeltuin.

Sla hier linksaf en ga het bruggetje over. Ga links en bijna gelijk naar rechts bij Korenmolen De Verwachting en volg de Venkelstraat. Ga aan het einde van de Venkelstraat naar rechts en neem de Paulinastraat. Steek aan het einde van de Paulinastraat schuin de parkeerplaats van de Bosstraat over en ga met de trap naar boven. Sla bovenaan rechtsaf en volg het pad op de wallen in zuidelijke richting. Ga onderaan gekomen, schuin links en volg het pad naar boven. Boven op de dijk keuzemoment> linksaf richting Landtong via keermiddel of rechtsaf via de hoofdroute naar Schor Alteklein.



Steenbreekvaren

Cultuurhistorie

De vestingstad Tholen heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot het begin van de 13e eeuw. Het dorp ontstond rond 1220 na de inpoldering van de Vijftienhonderdgemetenpolder. De gunstige ligging aan het vaarwater de Heenetrecht (later de Eendracht), een belangrijke handelsroute tussen Antwerpen en Dordrecht, gaf Tholen al vroeg een sterke groeiprikkel. De huidige Hoogstraat volgt nog altijd het tracé van de oude inpolderingsdijk.

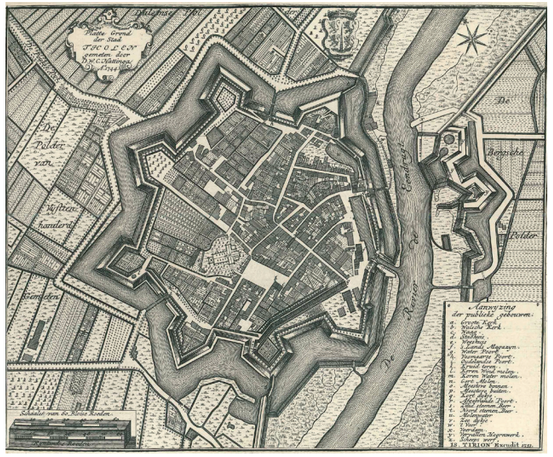
In 1364 werd ten noorden van Tholen de Dalempolder ingepolderd, waardoor uitbreiding van het dorp mogelijk werd. De Dalemsestraat, vanaf de Verbrandestraat, ligt eveneens op een voormalige dijk. Het oudste deel van de stad ligt in de Vijftienhonderdgemetenpolder en werd de Oude stad genoemd. Het latere uitbreidingsgebied in de Dalempolder staat bekend als de Nieuwe stad.

In 1366 verleende Jan van Blois, Heer van Tholen, stadsrechten aan Tholen. Daarmee kreeg de stad het recht om zich te versterken met stadsmuren, grachten en wachttorens. De haven kwam binnen de ommuurde stad te liggen. Tholen had vier stadspoorten: de Zuidpoort, de Oudelandsepoort, de Noordpoort (later de Verbrande Poort) en de Dalemsepoort (later de Vossemeerse Poort).

Hoewel de verdedigingswerken al vroeg aanwezig waren, werden ze pas echt van belang tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Rond 1577 verlieten de Spanjaarden Zeeland, waarna Tholen overging naar de Prins van Oranje. Uit angst voor aanvallen vanuit Brabant werden aan weerszijden van de Eendracht verdedigingswerken aangelegd.

Rond 1600 kreeg Tholen een modern vestingstelsel: brede grachten, aarden wallen, zeven bolwerken en stenen stadspoorten. Deze aanpassingen waren nodig omdat buskruit en kanonnen de middeleeuwse muren kwetsbaar hadden gemaakt. Aan de Brabantse zijde van de Eendracht werd het kroonwerk Slikkenburg aangelegd, als onderdeel van de vesting Tholen.

De vestingwerken speelden niet alleen een militaire rol, maar ook een bestuurlijke en economische. Via de poorten werd de toegang tot de stad gecontroleerd en werden tol en accijnzen geheven. Na de Franse tijd werd de vesting in 1814 officieel opgeheven.
In de jaren 1840 werden grote delen van de vestingwallen omgevormd tot een parkachtig landschap, aangelegd als werkgelegenheidsproject. Hierbij werd gekozen voor een Engelse landschapsstijl, waarvan de groene wallen vandaag de dag nog steeds getuigen.



Natuurwaarden

De historische binnenstad van Tholen, met haar smalle straatjes, oude gebouwen en vestingwallen, is niet alleen cultuurhistorisch waardevol, maar herbergt ook verrassend veel natuur. Veel van deze natuurwaarden zijn verborgen te vinden in steegjes, op muren en langs achterpaadjes.

In beschutte hoekjes groeien zeldzame planten zoals Zilte zegge en Stijf hardgras. Op oude muren zijn varens te vinden, waaronder Steenbreekvaren en Muurvaren. Tussen de straatstenen groeien typische stadsplanten zoals Straatwolfsmelk, Kransgras, Gele helmbloem en Kransmuur.

Op de stadswallen verandert de beplanting met de seizoenen. In het voorjaar staan in de bosachtige delen planten als Look-zonder-look en Vingerhelmbloem, terwijl in de zomer het zeldzame Hartgespan bloeit.

Ook dieren weten de stad goed te vinden. In en rond de binnenstad leven vogelsoorten als Sperwer, Grote gele kwikstaart, Dodaars, Keep en Gierzwaluw.

In tuinen wordt regelmatig de vrij algemene spinnensoort Grote Steatoda gezien. Daarnaast komt in de vestingstad de vrij zeldzame nachtvlinder Drievlekspanner voor.

Het openbaar groen in de vestingstad wordt – met uitzondering van particuliere tuinen – beheerd door de gemeente Tholen, met aandacht voor zowel cultuurhistorische als ecologische waarden.

Kerngebied 2 - Landtong Tholen

Routebeschrijving

Keuzemoment: De route over de Landtong is een lus, apart van de hoofdroute. De Landtong is te bereiken vanaf de kruising Kruittorenstraat X Eendrachtweg via 2 opties.

Optie 1: keermiddel werkt. Steek de Eendrachtweg over en volg het pad op de kruin van de dijk met de haven aan de linkerhand tot aan het keermiddel. Ga hier linksaf en neem de brug over het keermiddel. Sla op T-splitsing rechtsaf een volg de route verder over de Landtong in zuidelijke richting.

Optie 2: Keermiddel buiten werking. Sla vanaf bovengenoemde kruising linksaf en neem de Eendrachtsweg, sla op de kruising rechtsaf en volg het voetpad langs de Eendrachtsweg, tot aan de trap rechts naar beneden. Neem de trap en ga onderaan links en gelijk weer rechts. Volg de straat Oude werf naar de kruising met de Schelderijnweg. Sla hier rechtsaf. Ga rechtdoor tot aan De Punt. Ga daar 2x links en volg het graspad langs het kanaal in noordelijke richting. Volg het pad tot aan de kruising Schelderijnweg X Oude Werf en sla hier linksaf. Volg de Oude Werf en neem de trap. Ga bovenaan links de Eendrachtweg op. Volg de Eendrachtweg tot aan de kruising met de Kruittorenstraat. Pak hier de hoofdroute weer op.



Karwijvarkenskervel

Cultuurhistorie

De huidige landtong bij Tholen is een relatief jong landschapselement. Zij ontstond pas in de jaren zeventig van de 20e eeuw, bij de aanleg van het Schelde-Rijnkanaal. Voor die tijd maakte dit gebied deel uit van de Brabantse polders. Toch heeft deze plek, recht tegenover de vestingstad Tholen, eeuwenlang een grote strategische betekenis gehad door de overgang van water naar land. Op deze locatie lag het fort Slikkenburg, een belangrijk verdedigingswerk binnen de linie langs de Eendracht. Het fort maakte deel uit van het verdedigingssysteem van Tholen en had als doel de vestingstad, het eiland Tholen en daarmee ook Zeeland te beschermen. Daarnaast bewaakte het de belangrijke scheepvaartroute richting Holland en het achterland. Slikkenburg werd in 1583 aangelegd tijdens de Tachtigjarige Oorlog, in een periode waarin de dreiging vanuit Brabant groot was. Door het bewust doorsteken van dijken aan Brabantse zijde werden omliggende polders geïnundeerd. Het kroonwerk Slikkenburg moest voorkomen dat vijandelijke troepen via deze onder water gezette gronden en dijken de stad konden bereiken. Het verdedigingswerk bestond uit aarden wallen met bolwerken en een natte gracht en vormde samen met de vestingwerken van Tholen één samenhangend verdedigingsstelsel. In de eeuwen daarna werd het fort meerdere malen hersteld en aangepast. Tijdens perioden van oorlogsdreiging, zoals het Rampjaar 1672 bij de Franse inval, speelde Slikkenburg opnieuw een rol in de verdediging van Tholen. Na de opheffing van de vesting Tholen in 1814 verloor het fort zijn militaire functie. Het gebied kreeg vervolgens uiteenlopende bestemmingen, onder meer in het veerverkeer, de oestercultuur en later bij infrastructurele ontwikkelingen. Ook tijdens de meidagen van 1940 werd deze plek nog ingezet als vooruitgeschoven verdedigingspost tegen een Duitse opmars vanuit Brabant. Na de ontruiming en bezetting van Tholen verloor Slikkenburg definitief zijn militaire betekenis. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog werd een deel van het terrein zelfs gebruikt als stortplaats voor huishoudelijk afval. Met de aanleg van het Schelde-Rijnkanaal verdwenen vrijwel alle zichtbare resten van het fort. Slechts drie oesterputten herinneren nog aan het verleden. De naam Slikkenburg houdt echter de herinnering levend aan een plek waar water, landschap en geschiedenis eeuwenlang bepalend waren voor de bescherming van Tholen.

Natuurwaarden

De landtong Tholen heeft zich ontwikkeld tot een waardevol natuurgebied met bloemrijk grasland, dat van groot belang is voor dagvlinders. In het gebied groeien verschillende bijzondere plantensoorten, waaronder zeldzame orchideeën zoals de Bokkenorchis. De Kleine ratelaar komt hier volop voor en draagt bij aan de bloemrijke vegetatie.

Bijzonder is bovendien dat hier de enige bekende groeiplaats in Zeeland ligt van Karwijvarkenskervel. Langs het water en in het open landschap worden regelmatig vogels waargenomen zoals IJsvogel, Dodaars en Krakeend. Ook insecten zijn goed vertegenwoordigd. De zeldzame Luzernesierblindwants leeft hier op de algemeen voorkomende Rolklaver. Het gebied is in beheer bij Rijkswaterstaat. Het grasland wordt twee keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Dit beheer draagt bij aan het behoud van de hoge natuurwaarden en de soortenrijkdom van dit bijzondere landschap.



Klavervreter



Kamgras

Kerngebied 3 - Zeedijk Tholen

Routebeschrijving

Boven op de dijk keuzemoment> linksaf richting Landtong of rechtsaf via de hoofdroute naar Schor Alteklein. We volgen de hoofdroute en lopen over de kruin van de dijk, richting het zuidwesten, met de havenmond aan de linkerhand. We volgen de dijk totdat we (ca. 50 m ten zuidwesten van Gemaal de Eendracht) bij de paal van het wandelnetwerk, naar links gaan, het dijktalud af, en Schor Alteklein betreden.



Bijenorchis

Cultuurhistorie

Het kerngebied Zeedijk Tholen loopt vanaf het keermiddel in het tegenwoordig afgedamde deel van de Eendracht, langs de haven, richting kerngebied Alteklein. Deze dijk maakt deel uit van de eeuwenoude zeedijk van de Vijftienhonderdgemetenpolder, die omstreeks 1220 werd aangelegd. De inpoldering van deze polder was een zeer grootschalige en complexe onderneming. Er was veel geld, materiaal en menskracht voor nodig, wat het belang en de ambitie van deze landaanwinning onderstreept. De huidige zeedijk ligt nog steeds op hetzelfde tracé als de middeleeuwse dijk, maar is in de loop der tijd – onder meer in het kader van de Deltawerken – aanzienlijk verhoogd en verbreed. Aanvankelijk lag de kruin van de dijk op ongeveer dezelfde hoogte als de onderberm van de dijk bij het keermiddel. Met de aanleg van de vestingwerken van Tholen werd de naastgelegen vestingwal bovendien gebruikt als primaire waterkering, waarmee waterveiligheid en verdediging nauw met elkaar verweven raakten. Tussen de zeedijk en de voormalige vestingwal liggen restanten van oesterputten, ook wel de zoute vesten genoemd. Na het ontmantelen van de vestingwerken in de tweede helft van de 19e eeuw bloeide de oesterteelt in Tholen sterk op. Volwassen oesters, die zo'n vijf jaar op percelen in de Oosterschelde waren gegroeid, werden hier overgebracht naar speciaal aangelegde bassins. In deze putten ondergingen zij hun laatste bewerking: spoelen, schuren en het zogenaamde 'spugen', om zand en vuil kwijt te raken. Met de aanleg van het Schelde-Rijnkanaal en het besluit om de Oosterschelde deels open te laten, werd de Oesterdam aangelegd. Deze dam was nodig om het zoete waterpeil in het kanaal constant te houden. Daarmee kwam een einde aan de oesterproductie in Tholen.

De jeugd leerde zwemmen in de oesterputten (buiten het oesterseizoen) en na 1963 elke zomer totdat in 1975 een echt zwembad-De Spetter- werd geopend.

Natuurwaarden

De zeedijk bestaat uit taluds met een ruige en soortenrijke vegetatie. Het onderste deel van de dijk is aan de waterzijde bekleed met steen. Hier groeien planten die houden van warme en droge omstandigheden, zoals Tripmadam en IJzerhard. Daarnaast komen er bijzondere soorten voor die typerend zijn voor rivier- en overgangszones, waaronder de zeer zeldzame Graskers, en soorten van zowel zoute als zoete oevers zoals Selderij en Zulte. De grazige taluds van de dijk worden sinds 2020 (en deels sinds 2024) ecologisch beheerd, in opdracht van de gemeente Tholen en Waterschap Scheldestromen. Dit beheer heeft in korte tijd geleid tot een sterke toename van kenmerkende dijkplanten, waaronder Bijenorchis, Bokkenorchis, Heggenwikke, Zeegroene zegge, Paarse morgenster en Klavervreter. Aan de voet van de dijk worden regelmatig vogels waargenomen zoals Waterral, IJsvogel en Cetti's zanger. Ook vlinders ontbreken niet: Distelvlinder, Kaasjeskruiddikkopje en Koninginnepage vliegen hier rond. Daarnaast is de dijk van toenemende betekenis voor bedreigde graslandpaddenstoelen, die profiteren van het extensieve beheer. Het huidige beheer bestaat uit twee maaibeurten per jaar, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Tot 2020 werd de dijk intensiever beheerd door vijf tot zes keer per jaar te klepelen, waarbij het maaisel bleef liggen. De verandering in beheer heeft geleid tot een duidelijke verbetering van de biodiversiteit. De zeedijk blijft tegelijkertijd een primaire waterkering waarbij veiligheid en natuurwaarden zorgvuldig worden gecombineerd.



Bokkenorchis

Kerngebied 4 - Schor Alteklein

Tholen
Zo dichtbij is Zeeland

Routebeschrijving

Komend vanaf de dijk, linksaf slaan bij de paal van het WNZ. Ga over het talud naar beneden. Volg het smal en kronkelend pad door het natuurgebied en houdt daarbij rechts aan. Ga aan het eind van het pad omhoog de dijk op en sla rechts af. Volg een onverhard pad over de kruin van de dijk, richting het stadje Tholen. Volg de kruin van de dijk tot Knooppuntpaal 86. Ga bij het gemaal links de trap af. Onderaan linksaf de Gemaalweg op. Sla rechts af en loop naar het bord van Staatsbosbeheer, dat de ingang van het stadsbos markeert.



Heemst

Cultuurhistorie

Schor Alteklein is een bijzonder landschap met een bewogen geschiedenis. Het gebied is een overblijfsel van de voormalige polder Alteklein, die in 1438 werd bedijkt langs de zuidzijde van de Vijftienhonderdgemetenpolder, aan de oever van de Eendracht. De polder lag precies op de plek waar de Mossel-Ee (ook wel Mosselkreek genoemd) uitmondde in de Eendracht. Kort na de bedijking werd de polder nog uitgebreid met een klein aangrenzend gebied, bekend als het Molenpoldertje. In totaal besloeg Alteklein ongeveer 10 hectare. De polder kende geen agrarisch gebruik, maar werd benut voor het branden van kalk ten behoeve van de bouwnijverheid en het delven van veen (darinck) voor de zoutwinning, activiteiten die sterk verbonden waren met de ligging aan het water. Het gebied bleek echter kwetsbaar. In 1671 en 1682 vonden zware dijkdoorbraken plaats, waardoor de polder overstroomde. In 1720 liep het zuidelijke deel opnieuw geheel onder water. De situatie was inmiddels zo gevaarlijk geworden dat herbedijking geen optie meer was: de polder werd letterlijk al te klein bevonden. De stroomgeul van de Eendracht had zich al tot aan de dijkvoet verplaatst. Het overgebleven deel van Alteklein veranderde uiteindelijk weer in een begroeid schor. In 1907 werden delen van dit terrein gebruikt voor het verbeteren en versterken van de zeedijk van de Vijftienhonderdgemetenpolder. Met de voltooiing van de Oesterdam in 1986, als onderdeel van de Deltawerken, viel het schor permanent droog. Daarmee begon een proces van verzoeting, waarbij het zoute karakter van het gebied langzaam plaatsmaakte voor zoetere omstandigheden. Tussen 1986 en 2010 werd het terrein niet actief beheerd. Sinds 2010 worden er weer beheermaatregelen uitgevoerd door vrijwilligers, waaronder leden van A Rocha-Zeeland, Natuurvereniging Tholen, scholen en andere betrokkenen. Hiermee wordt actief gewerkt aan het behoud en de ontwikkeling van dit bijzondere gebied.

Natuurwaarden

Op het relatief kleine oppervlak van Schor Alteklein komen opvallend veel verschillende biotopen voor. Het landschap bestaat uit een afwisseling van open water, rietland, bloemrijk grasland, ruigte, struweel en bos. Daarnaast is er een poel met flauwe oevers aangelegd voor amfibieën. Langs de dijk ligt een steenglooiing, een droog en warm leefgebied voor gespecialiseerde planten en dieren. In het gebied groeien ongeveer tien plantensoorten van de Rode Lijst, waaronder de bijzondere Moeraswespenorchis en Heemst. De afwisseling in vegetatie biedt leefruimte aan een grote verscheidenheid aan organismen: er zijn circa 20 soorten dagvlinders en maar liefst 150 soorten paddenstoelen vastgesteld. Ook voor vogels is Alteklein van grote betekenis. Regelmatig worden soorten waargenomen zoals Patrijs, Sperwer, Boomvalk, Nachtegaal, Koekoek en Braamsluiper. Daarnaast herbergt het gebied zeldzame bijensoorten, waaronder de Grashommel en de Roodrandzandbij. Dankzij de aanwezigheid van veel haagwinde komt hier ook de vrij zeldzame nachtvlinder Windepijlstaart voor. De opvallende vlinder Spaanse vlag is eveneens in het gebied gezien. Het beheer van het terrein is gericht op natuurontwikkeling. Delen van het grasland worden één tot twee keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd en in hopen binnen het terrein blijft liggen, wat gunstig is voor insecten en schimmels. Daarnaast vindt er hakhoutbeheer plaats. In andere delen is gekozen voor spontane ontwikkeling, zodat natuurlijke processen zoveel mogelijk hun gang kunnen gaan. Schor Alteklein is eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en vormt een waardevolle schakel tussen water, cultuurhistorie en natuur.



Rietorchis

Kerngebied 5 - Stadsbos Tholen

Routebeschrijving

Nadat we de Gemaalweg zijn overgestoken, betreden wij Stadsbos Tholen door het pad in te gaan bij het bord van Staatsbosbeheer. In het bos aangekomen, nemen we het eerste pad naar rechts en volgen dit, totdat we bij de brug over een sloot komen. Na de brug houden we schuinlinks aan. Volg het pad over het grasland en ga het bos in. Sla aan het eind van het pad rechtsaf. Ga bij de dam over de sloot en de paal van WNZ linksaf. Houdt rechts aan. Ga schuinlinks het bos in. Sla bij de uitgang rechtsaf de Oudelandsedijk op richting het Gemeentehuis. Uitgang Stadsbos, sla rechtsaf, naar de Oudelandsedijk. Volg de Oudelandsedijk tot kruising Postweg en ga rechtsaf. Volg de Postweg en steek ter hoogte van het gemeentehuis de weg over. Daarna gelijk linksaf, volg het graspad. Rechtdoor langs het wetland (gelegen aan de rechterhand) richting Luchtenburgseweg. De Luchtenburgseweg oversteken en sla linksaf. Volg de Luchtenburgseweg, steek de Burg. van Boeijenweg over en vervolg de Luchtenburgseweg tot de perenboomgaard.



Graslathyrus

Cultuurhistorie

Het Stadsbos Tholen ligt in de Vijftienhonderdgemetenpolder, een polder met een lange agrarische geschiedenis. Van oorsprong werd dit gebied gebruikt als akkerland. Na de laatste ruilverkaveling kreeg het terrein een nieuwe bestemming, waarbij ruimte werd gemaakt voor natuurontwikkeling en recreatie. Het stadsbos werd aangelegd in 2000 in opdracht van de Landinrichtingscommissie Oud-Vossemeer. De inrichting was gericht op het creëren van een gevarieerd en natuurlijk boslandschap. Daarbij werden onder meer een poel gegraven, een laagte aangelegd voor de ontwikkeling van een elzenbroekbos, en de sloottaluds verflauwd om natuurlijke overgangen te creëren. De vrijkomende grond werd verwerkt in een ophoging in het terrein, die een voormalige kreekrug markeert. In totaal zijn er ongeveer 30.000 stuks bosplantsoen aangeplant, aangevuld met 18 solitaire bomen. Rond de poel ontstond een elzenbroekbos met onder andere wilg en Zwarte els. Het overige deel van het bos bestaat voornamelijk uit Essen-iepenbos. De bosranden zijn ingericht met besdragende soorten, die belangrijk zijn voor vogels en andere dieren. Na de aanleg is het beheer van het gebied overgedragen aan Staatsbosbeheer. Het stadsbos maakt deel uit van het Zeeuws Natuurnetwerk (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur, EHS) en is door de gemeente Tholen aangewezen als natuurparel.

Natuurwaarden

Het Stadsbos Tholen is bij de aanleg beplant met een soortenrijk mengsel, passend bij de vochtige, voedselrijke Zeeuwse kleigrond. Het centrale deel van het bos omvat een open grasland, waarin soorten als Graslathyrus en Grote ratelaar voorkomen, en een grote poel die van belang is voor amfibieën, insecten en vogels. Door de essentaksterfte vallen op verschillende plekken essen weg. Hierdoor ontstaan lichtere open plekken en komt er relatief veel dood hout in het bos terecht. Dit biedt kansen voor soorten die hiervan profiteren, zoals spechten en paddenstoelen als de Zadelzwam. Ondanks de jonge leeftijd van het bos hebben zich al verrassend veel bijzondere bos- en zoomplanten gevestigd. Voorbeelden zijn Heggendoornzaad, Gevlekte aronskelk en de Brede wespenorchis. Opvallend is ook de aanwezigheid van de Zachte naaldvaren en Stijve naaldvaren. Op één locatie groeit zelfs Tongvaren, hier niet op muren maar direct op de bosbodem. Bij een van de ingangen werd in 2026 het in Zeeland zeer zeldzame Voorjaarshelmkruid aangetroffen. Ook de vestiging van de eveneens zeer zeldzame Welriekende agrimonie is bijzonder. Het stadsbos is rijk aan vogels onder andere Staartmees, Vuurgoudhaan, Havik en Nachtegaal. Ook verschillende zweefvliegen zijn aanwezig, waaronder het zich uitbreidende Wollig gitje. Zoogdieren weten het gebied eveneens te vinden: het Ree wordt hier regelmatig waargenomen. In de bosranden vliegt de Kleine vos, een dagvlinder die landelijk sterk achteruitgaat. Het grasland wordt één keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Sinds 2025 worden aanvullende beheermaatregelen uitgevoerd om de structuurvariatie in het bos te vergroten, wat de biodiversiteit verder ten goede komt. Het Stadsbos Tholen is in beheer bij Staatsbosbeheer en vormt een belangrijk groengebied voor zowel natuur als recreatie aan de rand van de stad.



Stijve naaldvaren

Kerngebied 6 - Perenboomgaard

Routebeschrijving

Voor een bezoek aan de Perenboomgaard sla je vanaf de Luchtenburgseweg rechtsaf, direct na de houtsingel. Op de paden kun je hier vrij rondwandelen.
Na een bezoek aan deze locatie de Luchtenburgseweg volgen tot aan de Eeweg. Rechts af de Eeweg op. Volg de Eeweg tot de Stelling. Sla linksaf richting de rotonde. Sla bij de rotonde links af richting de fietstunnel en de kruising met verkeerslichten. Sla voor het volgen van de hoofdroute net voor de fietstunnel rechtsaf het Bosje Kreeftensstraat in.



Cultuurhistorie

De Perenboomgaard ligt aan de Luchtenburgseweg en is een kerngebied dat volop in ontwikkeling is. De oorspronkelijke perenboomgaard kreeg in 2024 een nieuwe functie en werd omgevormd tot een groene ontmoetingsplek voor jong en oud.
Deze ontmoetingsplek is ontstaan vanuit een burgerinitiatief van de Natuurvereniging Tholen en is gerealiseerd in samenwerking met de gemeente Tholen. Het terrein heeft sindsdien een belangrijke sociale en educatieve rol gekregen. Basisscholen maken gebruik van de boomgaard voor buitenlessen, die worden verzorgd door NME Tholen en natuurouders. In de inspiratietuin zijn voorbeelden te vinden van hoe bewoners hun eigen tuin kunnen vergroenen en natuurvriendelijk kunnen inrichten.
Een deel van het terrein is doelbewust ingericht met het oog op natuurontwikkeling. Daarbij is gekozen voor ontwikkelingsdoelen voor bloemrijk grasland en vochtig loofbos, waarmee de oorspronkelijke boomgaardfunctie wordt verbonden met nieuwe ecologische en maatschappelijke waarden.
Door de aanleg van slingerende wandelpaden en speelaanleidingen nodigt de Perenboomgaard bezoekers uit om de natuur te beleven, te spelen, tot rust te komen en – in het seizoen – peren voor eigen gebruik te plukken.

Natuurwaarden

De Perenboomgaard is pas in 2024 ingericht. Daardoor zijn er op dit moment nog weinig uitgesproken botanische natuurwaarden aanwezig, maar de ontwikkelkansen zijn groot. Een deel van het terrein is ontgraven om de ontwikkeling van vochtig hooiland mogelijk te maken. Hier liggen kansen voor plantensoorten van de Rode Lijst, zoals Rode ogentroost en Kamgras.
In de aangelegde instructie- en voorbeeldtuinen kunnen zich in de toekomst bijzondere akker- en moestuinplanten vestigen. Het resterende deel van de boomgaard is omgevormd tot struweel en vochtig loofbos, wat vooral gunstig is voor insecten, kleine zoogdieren en vogels.
Hoewel het gebied nog jong is, zijn er al opvallende waarnemingen gedaan. Zo zijn Bruin blauwtje en Koninginnenpage aangetroffen, evenals de Neushoornkever. Ook zoogdieren zoals de Kleine dwergvleermuis, Haas en Veldmuis hebben de boomgaard inmiddels gevonden. Onder de vogels zijn onder andere Torenvalk, Groene specht en Groenling waargenomen.
De Perenboomgaard is eigendom van gemeente Tholen. Het beheer wordt uitgevoerd door lokale vrijwilligers en schoolklassen. Deze gezamenlijke aanpak draagt bij aan zowel de ecologische ontwikkeling als de sociale betekenis van de Perenboomgaard als groene ontmoetingsplek.



Dagpauwoog

Kerngebied 7 - Poelen Molenvlietsedijk

Tholen
Zo dichtbij is Zeeland

Routebeschrijving

De route door de fietstunnel naar de Poelen Molenvlietsedijk is een lus, los van de hoofdroute. Ga voor dit kerngebied rechtdoor door de fietstunnel. Na fietstunnel het schelpenpad volgen, bij duiker rechtsaf, gelijk weer rechts. Volg het schelpenpad. Ga op T-splitsing van het schelpenpad linksaf. Ga bij de duiker linksaf richting fietstunnel. Ga net na tunnel linksaf, om daar de hoofdroute door het Bosje Kreeftenstraat weer op te pakken.



Rietorchis

Cultuurhistorie

De poelen langs de Molenvlietsedijk liggen in de Nieuwlandpolder, net ten noorden van de kruising van de Nieuwe Postweg en de Molenvlietsedijk. Dit kerngebied is volop in ontwikkeling.

De Nieuwlandpolder werd omstreeks het jaar 1400 ingepolderd en is eeuwenlang in gebruik geweest als akkerland. Het open, agrarische landschap kenmerkte deze polder tot in de 21e eeuw. Sinds 2020 is een deel van de polder ingericht als bedrijventerrein.

Als compensatie voor deze ontwikkeling zijn in het gebied natuurmaatregelen getroffen. Daarbij zijn meerdere paddenpoelen aangelegd en is het oostelijke deel van het poelengebied opengesteld voor wandelaars via een nieuw wandelpad. Zo kreeg het gebied een nieuwe functie, waarbij ruimte is gemaakt voor natuurontwikkeling en recreatief medegebruik.

Natuurwaarden

In 2023 zijn bij de aanleg van de kruising van de Molenvlietsedijk en de Postweg meerdere poelen en natte laagten aangelegd als compensatiemaatregel voor de Rugstreeppad. Door deze ingrepen ontstonden subtiele hoogteverschillen die zorgen voor een afwisseling van droge en natte plekken.

In combinatie met de deels zanderige ondergrond en de beschutte ligging bieden deze omstandigheden uitstekende kansen voor de ontwikkeling van hoogwaardige natuurwaarden. Qua flora wordt hier onder andere rekening gehouden met soorten als Zilte waterranonkel, Rode ogentroost, Kamgras, Addertong en verschillende orchideeënsoorten. De verwachting is dat de Rugstreeppad dit gebied op korte termijn zal weten te vinden, mede dankzij het behoud van open, pionier-achtige omstandigheden. Ook andere soorten profiteren van deze inrichting. Zo wordt verwacht dat dagvlinders als de Koninginnenpage en het Oranje zandoogje zich hier zullen vestigen.

Het beheer van het gebied is speciaal afgestemd op deze doelsoorten. Het bestaat uit één maaibeurt per jaar, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Daarnaast worden de natte laagten periodiek opnieuw uitgegraven, zodat het open en dynamische pioniersstadium behouden blijft dat essentieel is voor de Rugstreeppad.

Het kerngebied Poelen Molenvlietsedijk is eigendom van de gemeente Tholen en vormt een voorbeeld van hoe infrastructuur, economische ontwikkeling en natuurontwikkeling hand in hand kunnen gaan.



Icarusblauwtje

Kerngebied 8 - Bosje Kreeftenstraat

Routebeschrijving

We vervolgen de hoofdroute door vanaf het fietspad langs de Molenvlietsedijk net voor de fietstunnel rechtsaf te slaan, het Bosje Kreeftenstraat in. In bosrand rechtsaf om het pad te volgen. Sla aan einde bosrand linksaf, vanaf dan heb je de woonwijk aan je rechterhand.Pad volgen, rechtdoor voetbalveldje oversteken. Bij splitsing pad, bij greppel rechts aanhouden. Rechtsaf naar tegelpad, op tegelpad linksaf. Bij einde tegelpad rechts af slaan en Mossellaan volgen tot aan T-splitsing Mossellaan/Molenvlietsedijk. Op Molenvlietsedijk linksaf slaan naar OV-hub/eind-startpunt.

Cultuurhistorie

Het bosje achter de Kreeftenstraat ligt in de Dalempolder, een polder die in 1364 werd bedijkt, ruim een eeuw na de aanleg van de Vijftienhonderdgemetenpolder. De bijbehorende dijk had een lengte van ongeveer 2.350 meter. Het schor dat door deze inpoldering werd gewonnen, maakte deel uit van de zogenoemde Vriezendijksche Moeren, een uitgestrekt moeras- en schorgebied langs de Eendracht.
Het deel van de Dalempolder buiten de vestingwerken van Tholen is eeuwenlang in gebruik geweest voor land- en tuinbouw. Pas in de jaren vijftig van de 20e eeuw begon de stadsuitbreiding van Tholen in dit gebied, buiten het oude vestinggedeelte.
De bouw van de nieuwe woonwijken werd begin jaren tachtig voltooid met onder meer de aanleg van de Kreeftenstraat. Gelijktijdig werd het huidige bosje aangeplant als groenstrook en geluidsbuffer tussen de woningen en de drukke Nieuwe Postweg. Het bosje heeft daarmee zowel een landschappelijke als een functionele rol gekregen in de woonomgeving.

Natuurwaarden

In het langgerekte bosje langs de drukke Postweg valt meer te ontdekken dan op het eerste gezicht verwacht. De boomlaag bestaat onder andere uit Es, Zomereik en Zoete kers, die samen zorgen voor een gesloten maar afwisselend bosbeeld.
In de kruidlaag komen opvallende plantensoorten voor, waarvan wordt aangenomen dat ze ooit uit nabijgelegen tuinen zijn verwilderd. Voorbeelden hiervan zijn Hangende zegge, Daslook en Bosanemoon. Daarnaast groeien hier ook soorten die van oorsprong inheems zijn, zoals de Grote keverorchis en de IJlle zegge. Die laatste is buiten de duinen en het kalkarme zandlandschap zeer zeldzaam in Zeeland, wat deze groeiplaats bijzonder maakt. Look-zonder-look is in het bosje talrijk aanwezig. Deze plant is de waardplant van het Oranjetipje, een dagvlinder die op Tholen niet algemeen voorkomt en hier geschikteomstandigheden vindt. Een bijzondere bewoner van dit kleine stadsbos is de Rode eekhoorn, een inheemse soort die steeds zeldzamer wordt in verstedelijkte gebieden. Het bosje vormt daarmee een belangrijke schuil- en leefplek voor deze soort, midden in de bebouwde omgeving.
Het Bosje Kreeftenstraat is in beheer bij de gemeente Tholen en laat zien dat ook kleine groenstroken een grote waarde kunnen hebben voor biodiversiteit en bel eving.



Bosanemoon

Rode lijstsoorten per kerngebied

	Rode lijstsoorten floraroute 2022-2025									
Nr.	**Soort NL**	**Soort WS**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
1	Agrimonie	Agrimonia eupatoria		X	X		X			
2	Bokkenorchis	Himantoglossum hirnicum		X	X					
3	Gele kornoelje	Cornus mas	X							
4	Graskers	Lepidium graminifolium			X	X				
5	Heemst	Althaea officinalis				X				
6	Kamgras	Cynosurus cristatus		X	X	X				
7	Karwijvarkenskervel	Dichoropetalum carvifolia		X						
8	Klavervreter	Orobanche minor		X	X					
9	Kleine ratelaar	Rhinanthus minor		X						
10	Korenbloem	Centaurea cyanus				X				
11	Moeraswespenorchis	Epipactis palustris				X				
12	Rode ogentroost	Odontites vernus subsp. serotinus					X			
13	Selderij	Apium graveolens		X	X	X				
14	Sikkelklaver	Medicago falcata		X						
15	Stijf hardgras	Catapodium rigidum	X							
16	Stijve naaldvaren	Polystichum aculeatum		X			X			
17	Tripmadam	Sedum rupestre			X	X				
18	Valse kamille	Anthemis arvensis				X				
19	Welriekende agrimonie	Agrimonia procera				X	X			
20	Zachte naaldvaren	Polystichum setiferum					X			
	Totaal rode lijstsoorten per kerngebied		**2**	**8**	**7**	**9**	**5**	**0**	**0**	**0**

Legenda	
Kerngebied 1	Vestingstad Tholen
Kerngebied 2	Landtong Tholen
Kerngebied 3	Zeedijk Tholen
Kerngebied 4	Schor Alteklein
Kerngebied 5	Stadsbos Tholen
Kerngebied 6	Perenboomgaard
Kerngebied 7	Poelen Molenvlietsedijk
Kerngebied 8	Bosje Kreeftenstraat